40րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2045 — ԻԶՄԻՐ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1919 — ՈՒՐԲԱԹ

ՏՆՕՐԷՆ - ԽՄԲԱԳԻՐ ՊԵՏ
Հ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ	500 ՂՐՇ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	250 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ	150 »

Բաժանորդագրութիւնք կ'սկսին ամեն ամսոյ 1 ին և 15 ին

100 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ - Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Fondateur
M. Mamourian

Directeur-Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

"ARÉVÉLIAN MAMOUL"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հաշտութեան Համաժողովը արձակուրդ առնելու կը պատրաստուի։ Այսպէս ընել յարմար կ'տեսնեն Համաձայնական պետութիւններն և այս առաջարկը, հիմնուելով հասած հեռագիրներուն վրայ, կուգայ Անգլիաէ որու անշուշտ պիտի համակերպին միւս պետութիւններն ևս։

Մեկնելէ կ'գտնենք Համաժողովին որոշումը։ Կան խնդիրներ, որոնք դեռ չլուծուեցան և անոնց լուծումէն կախում ունի Համաժողովին աշխատութեանց ընթացքն և ուղղութիւն մը տալու էական կէտը։

Հակառակ Համաձայնական պետութեանց փափաքին փութով լրացնելու Համաժողովին աշխատութեանց մնացեալ մասը, կապուած թեւերով կ'մնան, որովհետեւ Ամերիկեան Խորհրդարանն ու Ծերակոյտը դեռ իրենց վերջնական բառը չեն արտասանած Գերման դաշնագրին և Անկլօ - Ֆրանքօ - Ամերիկեան համաձայնագրին, որքան ալ հաւանական նկատուի այդ երկու դաշնագիրներու վաւերացումը, Համաժողովը չկրնար ենթադրութիւններու վրայ շարունակել իր խորհրդակցութիւններն և մանաւանդ որոշումներու յանգիլ։

Այս վաւերացումներէն զատ Ամերիկաէ կ'սպասեն Հայաստանի յանձնառութեան կամ հոգատարութեան մասին արտասանելիք վերջին բառը, որպէսզի միևնոյն ժամանակ որոշման մը կարենայ հասնիլ Համաժողովը Թրքական հարցի մասին։

Իսկ Ֆրանսական խորհրդարանն դեռ չէ լրացուցած իր վիճաբանութիւններն Գերման Դաշնագրի մասին և անոր վաւերացումն ալ անհրաժեշտութիւն մըն է Համաժողովին համար։

Արևելք զրկուած կարգ մը յանձնաժողովներու կողմէ կատարուելիք քննութեանց տեղեկագիրներն ևս պէտք է հասնին պատկանեալ վայրերն և այս կամ այն կերպով լոյս մը տան Համաժողովին Թրքական խնդրոյն տալիք եզրակացութեան, որպէսզի այդ եզրակացութիւնն ընդունուի. ձեւուի. վիճաբանուի և ստանայ իր վերջնական կաղապարումը։

Մարաջախտ Ալէնպի յուսատու է Սուրիական խնդրոյն հաշտարար կարգադրութեան և Մարաջախտը իբրև հեղինակաւոր ձայն մը Արևելեան հարցերու մէջ, խնդրոյն մօտէն իր իրազեկի հանգամանքով երբ այդ ապահովութիւնն կուտայ, տարակոյս ունենալու չենք թէ՝ այդ կողմէ ևս Համաժողովին պիտի յաջողի կնճռոտութիւններն հարթել և ամեն թիւրիմացութիւն բառնալ Ֆրանսայի և Անգլիոյ միջև։

Զինադադարէն անմիջապէս յետոյ երբ Համաժողովի գումարման նախնական պատրաստութիւններն սկսան տեսնուիլ, ամենու կարծիքն էր որ դժուարագոյն խնդիրն, Գերմանիոյ հետ կնքուելիք դաշնագիրը պիտի ըլլար, և թէ՝ ամենէ վերջի պիտի թողուէր, սեղանին վրայ դրուելու համար երկրորդական և երրորդական խնդիրներ, որոց կարգին կ'դասէինք նաև Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ և Աւստրիոյ խնդիրները, բայց ինչպէս որ պատերազմի սկզբնաւորութեան ամեն ոք յուսաց թէ քանի մը ամիսներէ պիտի վերջանայ, միևնոյն սխալին մէջ գլտորեցաւ կրկին և ահա ականատես կ'ըլլանք որ Գերմանիոյ հետ վաղուց լրացաւ հաշտութեան կնքումը, և երրորդական չորրորդական կարծուածներն են որ դեռ կ'յամենան և որոշ գոյն մը չեն ստանար, հակառակ Համաժողովին փափաքներուն և Արևելքցիներուն անհամբերութեան։

Բայց չմոռնանք որ Գերմանիոյ դաշնագրին շահակից եղող Համաձայնական պետութիւններն սահմանափակ թիւ մը կ'կազմէին, բաղդատմամբ Արևելքի գործոց ուղղակի առնչութիւն և շահ ունեցող պետութեանց որոց ամենքին տեսակէտներն մէկտեղելու, շահերն հաշտեցնելու և ապագայ ամեն թիւրիմացութիւններ բառնալու համար, շատ աւելի մեծ ճիգերու, աշխատութիւններու և հեռատեսութիւններու պէտքը կ'զգացուէր։

Գերմանիա միակն էր որու պիտի պարտադրուէր որոշ դաշնագրութիւն մը, անոր յանձն առնելիք պարտականութեանց համար և որոց մէջ ուղղակի շահակից էին Ֆրանսա, Պելճիքա և անուղղակի Անգլիա, Իտալիա եւ Ճաբոն, երրորդական չորրորդական աստիճանի վրայ գտնուելով միւս տէրութիւններն և չէզոքները։

Մինչդեռ Արևելեան խնդիրն անհամեմատօրէն աւելի խառնակ դուրս կուգար, երբ հոն կան նորակերտելի պետութիւններ, կազմակերպուելիք հին կայսրութիւն մը, անոր սահմաններու վերջնական գծումով և մէկէ աւելի շահակից պետութիւններ, որոնք բնականաբար այս փափուկ և վճռական րոպէին՝ պիտի խուսափէին վերի վերոյ կարգադրութիւններէ և ամրակուռ հիմերու վրայ պիտի փափաքէին կերտել Արևելքի խախուտ շէնքը։

Եւ ահա ճիշդ այս տեսակէտներու վրայ հիմնուելով է որ Լօյտ Ճորճ կ'առաջարկէ Համաժողովի աշխատութիւններն դադրեցնել և աւելի վերջ վերսկսիլ։

Բնականաբար պիտի համակերպին Համաձայնական պետութիւններն եթէ այս առաջարկն եղած է իրենց, որովհետեւ Ֆրանսա՝ զբաղած է այժմ իր աւերեալ հողամասերու ծանրակշիռ հարցով, որոց կառուցման համար սկսած են լուրջ աշխատութիւններ։

Ասկից զատ յառաջիկային Ֆրանսայի մէջ պիտի սկսի ընտրական նոր պայքարը, ընտրական նոր օրէնքին համաձայն և այժմէն երեսփոխանները սկսած են մտահոգուիլ ընտրական գործողութիւններով, երկրորդական երրորդական խնդիրներ նկատելով Արևելքի հետ հաշտութեան կնքումը։

Իտալիա ևս չկրնար հակառակիլ այդ որոշման, որովհետեւ Համաժողովի աշխատութեանց երկարաձգումը կ'համապատասխանէ իր տեսակէտներուն, և անոր երկարելէն շահ մը կ'ակնկալէ Ֆիումէի և անոր դրացի երկիրներու խնդրոյ ի նպաստ իրեն լուծման մը յանգելուն։ Մանաւանդ որ գերման հաշտութեան դաշնագիրն դեռ չէ յաջողած վաւերացնել ներքին քանի մը կարեւոր խնդիրներ ունենալով իր ուսին վրայ, որոց գլխաւորագոյնն է սղութեան պարագան, որ ժողովրդային յուզումներու և իշխանութեանց հետ ընդհարումներու պատճառ կ'ըլլայ։

Իսկ Թուրքիոյ մասին օգտակար կ'ըլլա՞յ թէ վնասակար այդ յետաձգումները, ապագան պիտի որոշէ. թէև անոր համար նպաստաւոր կ'երեւի այս կէտը, անոր մէջ տեսնել յուսալով իր փրկութիւնը, և համաձայնական պետութեանց բարեացակամ վերաբերումէն երկրին համար օգտակար ապագայ որոշումներ։

Միայն հայերն են որ կ'տառապին այս յետաձգումներէն, ձմեռ մը ևս համբերելու ստիպուած։

Սակայն յուսալից նշոյլ մը կայ ու կ'մնայ Հայոց համար, Միացեալ Նահանգաց որոշումը, որ եթէ մօտաւոր ապագայի մը մէջ տրուի, մեծապէս պիտի այլափոխէ իրաց ընթացքը։

Իսկ Հայոց պաշտօնական և անպաշտօն շրջանակներու ակնկալութեանց հակառակ եթէ Ամերիկա՝ վերջին վայրկեանին, մերժէ ստանձնել Հայաստանի յանձնառութիւնն, ամբողջ ազգը միահաղոյն պէտք է ոտքի ելնէ և պահանջէ Մեծն Բրիտանիոյ աջակցութիւնն ու պաշտպանութիւնն, որպէսզի միանգամ ընդ միշտ կտրուկ ու գործնական քայլ մը առնէ հայկական խնդիրն և իր վերջնական լուծումին յանգի, շնորհիւ երկիրներ ու աշխարհներ քաղաքակրթող և կառավարող Անգլիոյ պաշտպանութեան։

Հ. Մ.

ՀԱՅԵԼՔԻՆ ՄԷՋ

Կատակներ կան որոնք ինքնին անմեղ ու անվնաս ստէպ հաճոյք և զուարթութիւն կ'պատճառեն թէ զայն հրապարակ նետողին և թէ անոնց առարկայ եղողներու, կան նաև կարգ մը կատակներ, որոնք ինքնին ոչ միայն վնասակար են, այլ նաև վարկաբեկելու բնոյթ մը կունենան ոչ միայն այդ կատակին ենթական այլ նաև այդ կատակին առարկայ եղող անհատականութիւններն կամ հաւաքականութիւնները։

Ահա այս վերջին տեսակ կատակին կ'պատկանէր Մ. Գրըճի վերագրուած քարոզին բնոյթը, որով ոչ միայն կը վնասէր քարոզչին այլ անոր հետ միասին կ'վիրաւորէր Հայոց ազգային զգացումներն և ուղղակի կ'ծաղրէր Հայոց տառապանքներն ու թշուառութիւնները։

Անշահ, անտեղի և մանաւանդ [illegible] կատակ մը, որ ցոյց կուտայ անոր հեղինակներուն թեթեւսոլիկութիւնն և ազգի մը տառապանքներուն հետ թեթեւօրէն վերաբերուելու անփութութիւն մը։

Կ'ցաւիմ որ ինծի հետ ուրիշներ ևս զոհ գացին այս կատակին, որովհետեւ այնպիսի փաստեր յառաջ գրուեցան թերահաւատութիւնս խափանելու համար, որ չէի կրնար չհաւատալ և մտովին վճռեցի թէ՝ քարոզիչը կ'երեւի հայկական կատարածներէ ազդուած է և մտային հաւասարակշռութիւնն կորսնցուցած, որովհետեւ այլապէս չպիտի կրնայի խիղճս ու միտքս հանդարտեցնել այն պնդումներուն և ապացոյցներուն առջև, որոնք կ'դրուէին իմ առջև, զիս համոզելու թէ՝ Մր. Գրըճ ծանօթ քարոզն խօսած է իսկապէս։

Սակայն այսօր խնդիրը կ'պարզուի. երկու նուագներ, որոնք և ոչ իսկ ներկայ գտնուած են քարոզին, մէկ ծայրէն միւսը յերիւրեր են այդ անշահ կատակը, և առանց խորհելու թէ իրենց կատակը կրնայ վարկաբեկել քարոզիչը և վիրաւորանք պատճառել ամբողջ ազգի մը, ամենայն լրջութեամբ իրենց բարեկամ Սարգօլի և անոր ընկերներուն կլլեցուցեր են թէ՝ Մր. Գրըճ այսպէս վերաբերում մը ունեցած է Հայոց նկատմամբ...։

Սակայն կարելի՞ էր որ ստութիւնն երեւան չելնէր, մանաւանդ քննութիւն մը Մր. Գրըճի կողմէ և երեւան կ'ելնէին այս վրան բաց կատակին հեղինակները։

Եւ ուրախ եմ որ խնդիրը բոլորովին կ'պարզուի և պահ մը չինած ծուռ գաղափարս այս անգամ, կ'ուղղուի ի նպաստ Մր. Գրըճի։

Լ.Ա

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԶՕՀԵՐԸ

Այս միջոցին երբ հայ երիտասարդներ կ'ճամբորդեն մայրաքաղաքս ուսանելու նպատակով, պէտք չէ շատ յոյս դնեն տեղւոյս հարուստներուն վրայ, որպէսզի յետոյ ծանր յուսախաբութեանց մատնուելով թշուառութեանց չենթարկուին։

Հարուստներու համար մեր այս ըսածը, պէտք կը տեսնենք յիշելու ևս շարքը խոստմնալից այն հայ տարաբաղդ երիտասարդներուն. որոնք հողին յանձնեցինք պատերազմի այս չորս տարիներու ընթացքին։

Ծանօթ հրապարակագիր անձնուէր գործիչ Հախումեան, որ մեռաւ անօթութեան մէջ, կարօտ պատառ մը հացի։ Սակայն շարքը անով չէ որ կը վերջանայ, այլ կ'սկսի, այսպէս իրարու ետևէ իրարու անօթութենէ մեռած հայ խոստմնալից հայ երիտասարդներն, Ալաճաճեան, Հազարեան, Զահնճեան, Պուշուքճեան, Տէր Մարուքեան, Մուշեան Խաչատուրեան։

Ամենքն ալ ուսանող կամ շրջանաւարտ, բացի Մարուքեանէն որ կարող անձնագործ էր։ Ամենքն ալ հնձուած թշուառութեան մանգաղէն, ամենքն ալ հիւծած ու սպառած թոքախտի անողոք մահով։

Մէջերնին մէկ քանիներ իրաւաբանական տոքթոր կամ լիսանսիէ եղած էին, ուրիշներ մեծ ընդունակութիւններ ցոյց կուտային գիտութեան ամեն ճիւղերուն մէջ։

Մուշեղեան անկարող տոկալու գործարանի մէջ բանւորական ծանր աշխատութեան երբ կ'ըսէր թէ՝ առող-

ջութեանց հող տալ. կ՚ըսէր ինծի «եթէ չաշխատիմ անօթի պիտի մնամ, Թուրքերու ձեռքէն ազատած էմ, զինեմ պիտի մեռնիմ, գոնէ Հայաստանի փրկութիւնը տեսնէի և հոն մեռնէի...»

Ոչ միայն համաշխարհային պատերազմին անակնկալ յաղթանակու- թեան չսպասուած սպարապետը հայ ուսանողներուն օգնող չեղաւ, այլ զանոնք չահագործել փորձեցին ըսելով որ հայ ուսանողները թող կամաւոր երթան յանուն հայ ազգի շահերու... Մէկ քանի ընկերներ Թաշուան կողմէն զարմանալապէս բաղդերը, թէ կարգադրին անօթի մնացած հայ երիտասարդներու պատառ մը հացի համար բրած ձանձրալիք դիմումներէն զանոնք հեռացնելով Բարիզէն, և թէ Թէմացողներու համար «դիւրութիւնները» ձեռք կրնային բերել ֆրանսական կառավարութենէն։

Ճիշդ այսպէս ալ եղաւ, մնացողներէն շատեր միլիոններ շահեցան, իսկ գնացողները բարձր բանելով իրենց ցեղի պատիւը, քաջաբար կրակին մէջ նետուեցան Գերմաններուն դէմ, որը հոգիով կ՚ատէին, իբր իրենց սիրելիները Թուրքին անձնուէր բարեկամը։

Հազիւ 870 կամաւորներէն 50ը դարձան, շատը վիրաւոր, իսկ մնացեալները ինկան պատւոյ դաշտին վրայ։ Եւ երբ քանի մը տասնեակ դարձողները, բանակէն արձակուելով հանրային օժանդակութեան պէտք ունեցան հազիւ 8—10000 ֆրանք հաւաքուեցաւ և իւրաքանչիւրին հազիւ 200 ֆրանք բաժին ինկաւ, այսինքն 15 օրուան ուտելիք ունեցան...։

Դեռ տեղւոյս հայ երիտասարդութեան կրած տառապանքին համար շատ բան ունիմ ըսելիք. սակայն չեմ ուզեր անձնական վիրաւորանքներ ընել, զի համաձայն «Այգ»ի քարոզած սկզբունքին գիտեմ թէ հրապարակութեան չպիտի արժանանայ իմ գրածը։

«Այգ» ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ

(«Թան»ի համար Եղիազեէն)

Անկլօ-Պարսկական համաձայնութեան հետեւանքով, Շահին Պոլիս գալը ծնունդ տուաւ անգլիասէր նոր հոսանքի մը։ Մենք, հանդիսատես եղած էինք, վինագարին սկիզբը նման ցոյցերու։ Թուրք թերթերու մեծագոյն մասը, գլուխ ունենալով Սապահը, Անգլիոյ ի նպաստ պայքար կը մղեն, յայտարարելով որ այս պետութիւնն ամենէն կարող է ապահովելու Թուրքիոյ քաղաքական միութիւնն, կարելի սահմաններու մէջ, այս պատերազմէն վերջ և ապագային պահպանելու ընդդէմ բոլոր օտար յարձակումներու։

Անգլիոյ հետ միջնեցում մը յառաջ բերելու փորձը, նորաոյ հետաքրքիր չէ, բայց, խորքէն դիտելով պէտք չէ մոռնալ որ, Պոլսոյ մէջ շատ անձնաւոր պիտի ըլլային ռաէ պետութեան մը, որ պիտի փրկէր կայութիւնը Սուլթան—խալիֆային Վոսփորի ափերուն վրայ, և պիտի ապահովէր կարելի ամենաշատ հողամասերը, Թուրք վեհապետութեան մը տակ, ըլլայ նոյնիսկ անուանական։ Ինծի կը հաստատեն թէ, Սուլթանը՝ Պարսկաստանի երիտասարդ շահին հետ ունեցած երկար խօսակցութեանց ընթացքին, ուժգնօրէն ջանացած է իր հիւրը չահիլ ի նպաստ Թուրք դատին, անկէ խնդրելով որ զայն պաշտպանէ Լօնտոնի մէջ, ուր կը կարծուի ունենալ համակրութիւններ, Անկլօ-Պարսկական համաձայնութեան կնքումին իբր հետեւանք։ Ասկէ զատ, հոս մեծ արարողութիւններով ընդունեցին պարսիկ վեհապետը, ոչ թէ ան Թուրքերու հաճելի էր, այլ տպաւորութիւն յառաջ բերելու համար, — կը հաւկցուի — ցոյց տալու օտարի մը, և մանաւանդ իսլամի մը, թէ հակառակ մայրաքաղաքի դաշնակից զօրքերէ գրաւումին, Սուլթանին ազդեցութիւնը չէ նուազած և թէ միապետը միշտ իր նոյն վեհափառութեամբը կը շարժի։ Թուրք գունդերը զայն պատուելու համար հոն բերուած բարեբախտաբար լրացուցին տեսարանը, երիտասարդ Շահը չտեսաւ ոչ մէկ օտար գունդ, այս վերջինները քաղաքէն դուրս հաստատուած ըլլալով։

Ուրեմն հովը դէպի Անգլիոյ կողմը կը փչէ։

Սպասելով, կը մտնենք ընտրութեանց շրջանը։ Որովհետեւ միշտ կ՚ուզեն ընել քաղաքական ընտրութիւն, հակառակ որ յոյն, հայ պատրիարքները և խախամապետը, ուղղած են որ իրենց ժողովուրդները եթ կենան քուէտուփին մօտ երթալէ։ Սակայն ընտրական պայքարը կը շարունակուի։ Վերջին պահուն կը հաստատեն թէ նախարարած խորհուրդը այս հարցին մասին երկուքի բաժնուած է։ Պէտք է յուսալ ողջմտութիւնն վերջապէս պիտի յաղթանակէ, և թէ պիտի խուսափին ներկայիս հիմնովին անօգուտ շարժումներ ծնցնելէ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԲԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

Երկուշաբթի գիշեր ներկայ էի այն բանախօսութեան զոր կատարեց Պ. Օննիկ Թադէոսեան Հուիփսիմեան վարժարանի սրահին մէջ։

Նիւթն էր Անկլօ-Սաքսոն դաստիարակութիւնը։ Նիւթ մը շատ շահեկան շատ կենսական որուն արժէքը կրկնուեցաւ հետզհետէ քառապատկուեցաւ բանախօսին բերնին մէջ։

Անիկա շատ հրապուրիչ ու շատ հիանալի ոճով մը արտայայտուեցաւ ա՛յնքան բարդ ու կնճռոտ հարցին շուրջ, համեմելով իր ճառը համոզկեր մէջբերումներով և օրինակներով և յաջողեցաւ իր ունկնդիրներուն սրտին մէջ ստեղծել յարգանք մը դէպի Անկլօ-սաքսոն դրութիւնը, փաստելով

սաքսոն կրթութիւն ըսելով պէտք չէ երբեք հասկնալ թէ՝ անիկայ անգլիերէն սորվիլ կը նշանակէ, այլ ընդհակառակը անիկայ է դրութիւն մը, մեթոտ մը որ արդէն իսկ սկսած է ի գործ դրուիլ լատին լեզուներու ուսուցման համար եւ, ըլլայ խտալական ըլլայ ֆրանսական դպրոցներու մէջ։

Բանախօսը ոչ թէ միայն լաւ ուսումնասիրած էր իր դէզը այլ կարծես ուսումնասիրած ըլլար նաև զայն մարմնի ընելու գաղտնիքը. անկա ... ... բերնէն ելած խօսքերու կարգին գիւտաւ կարելի կ՚ըլլար որոշել բառեր կամ նախադասութիւններ որոնք իրենց գրաւոր վիճակին մէջ ստորագծուած կամ կրկնատորագծուած պիտի ըլլային։

Ունկնդիրներուն համար անակընկալ մը եղաւ Պ. Օննիկ Թադէոսեանի յայտնութիւնը։

Ցաւալի պարագայ մը զոր կուզենք յիշել այն է թէ, հազիւ 70—80 ունկնդիրներ ներկայ էին այս բանախօսութեան որ կարժէր հազարաւորներու առջև խօսուիլ։

Ե. ՏԷՐԵՆՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Ծերակոյտին մէջ վիճաբանութիւնները կը շարունակուին։ Հանրապետական կուսակցութեան մէջ անկարգութիւն մը ծայր տալ սկսած է, ծերակուտական Նօքսի մէկ ճառովը։ Մր. Նօքս կը պահանջէ մերժումը ներկայ դաշնագրին և կը յայտարարէ թէ խաղաղութեան ժամանակի կայութիւնը պէտք է ստեղծուի։ Ծերակուտական Նելսըն չափաւոր — Հանրապետական մը, Նօքսի վերի յայտարարութեանց վրայ այսպէս կ՚արտայայտուի. — Մր. Նօքսի կողմէ պահանջուած մերժումը կը նշանակէ ուղղակի հրաւէր մը Գերմանիոյ, Ֆրանսայի վրայ յարձակելու համար։ Մ. Նահանգներու ազգերու Դաշնակցութեան չմասնակցելով, Ֆրանսան կը կզզիանայ և գերման յարձակումին նշաւակ կը դառնայ։ Մր. Նօքս խորհուրդ կու տայ ծերակոյտին որ քուէարկէ որոշում մը, պահանջելով խաղաղութեան ժամանակի կացութիւնը, սակայն Մր. Նօքս կ՚անգիտանայ թէ, Մ.— Նահանգները կատարած են խաղաղութեան վերահաստատման մէ համար գործութիւնը, աշխարհի ճանչցնել տուած են իրենց անշահախնդիր նպատակները և թէ բոլոր ճնշուած ազգերը մեր վրայ կը յենուն։

Ծերակուտական Նօքսի վերիւի պահանջները, ծնունդ տուած են նոր խմբակցութեան մը, ղեկավարութեամբ ծերակուտական Մր. Մաք Քըմպըրի և Մաք Նէրիի, որոնք հակառակ են Շանթունկի յօդուածին մէջ սեւ փոփոխութիւն մտցնելու։ Այս խմբակցութիւնը իր մէջ կը հաշուէ 18 ձայն և հետզհետէ կ՚ուժովնայ ռամկավարներու (Ուիլսըն) շնորհիւ։

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆԷ կը հեռագրեն թէ, ծերակոյտին արտ. գործոց յանձնախումբը տեղեկութիւններ պահանջած է Նախագահէն Աւստրիոյ, Պուլկարիոյ, և Թուրքիոյ դաշնագիրներուն վրայ։ Կը կարծուի թէ Մր. Ուիլսըն մերժած է յայտնելով թէ ասիկա կառավարութենէն պիտի առնէ, դաշնագիրներուն վրայ բանակցելու իր պաշտօնը։

ՏԱՐՄՇՏԱՏԻ մէջ խորհրդակցութիւն մը կատարուած է Հէսի նախարարութեան, Էպէրթի և Նօսքէի միջև։ Պատերազմական նախարար Նօսքէ յայտարարած է թէ, համաձայն դաշնակից տէրութեանց հետ Գերմանիա յառաջիկայ գարնան պիտի նուազեցնէ իր բանակը նախատեսուած թիւին։ — Այս համաձայնութեան արտօնագրութեամբ, Նօսքէ իշխանութիւն կունենայ ինք որոշել զօրացրուելիք Թուականները, ասոնց մէկ կարգ պայմանաւ որ, բանակին նուազեցումը յառաջիկայ գարունէն առաջ կատարուի։

ՍՊԱՆԻԱՅ մէջ կը պատրաստուի բանուորական ընդհանուր միութիւն մը։ Մատրիտի մէջ գործաւորական խմբակցութիւններ ժողով մը գումարելով բանաձեւած են իրենց պահանջումները որոնք պիտի ներկայացուին կառավարութեան։ Այն պարագային ուր կառավարութիւնը չշնորհեր ներկայացուած խնդրանքները, որոշած են հռչակել ընդհ. գործադուլ մը։ — Պարչէլոնայէն կ՚տեղեկացնեն թէ, նաւազներ չեն թողուր որ ծովային լրատարներ մեկնին, և կ՚արգիլեն առագաստներ փոխադրող նաւերու որեւէ տեղ երթալ։

ՊՐԻՒՔՍԷԼԷՆ կը հեռագրեն թէ, Պելժիոյ եւ Անգլիոյ կառավարութիւնները միջև սկսած են բանակցիլ առեւտրական դաշնագրութիւն մը կնքելու համար։

ՋՕՐ. ԼԻՒՏԷՆՏՕՐՖ ի գլխաւոր աշխատակիցներէն մին, գնդապետ Պաուէր, գրքոյկ մը հրատարակելով կը պաշտպանէ ընդհ. սպայակոյտի պետը, որու մէջ կը գրէ թէ Գերման բանակը Վէրտէօնի առջև լաւ հարուած մը կերաւ։ Վէրտէօնի յարձակողականին նախիջն էր ֆոն Ֆալքէնհայն և պատասխանատուն՝ այդ յարձակողականին ձախողութեան, իբր պատասխան գնդ. Պաուէրի գերման թերթի մը մէջ կ՚աշխատի ցուցնել թէ, այդ կարծիքը անճիշդ է։ Ըստ ֆոն Ֆալքէնհայնի գերման բանակին հազիւ հինգերորդ մասը յատկացուած էր Վէրտէօնի յարձակողականին։ Գերման ծրագիրները համեմատելով համաձայնականներու ծրագիրներու հետ կէս առ կէս նուազ են։

ՄԱՐԱՋԱԽՏ Ֆօշի որդին, պատերազմին սկիզբը սպաննուած էր Արտէնի մէջ, պելճիգական ճակատին վրայ։ Մարաջախտը խնդրած է Պելճիոյ կառավարութենէն որ փնտռէ իր զաւկին դիակը։ Այս մասին արդէն սկսած են փնտռտուքները։

Տեղական Լուրեր

ՀԱՆՐԱՅԻՆ առողջապահութեան տնօրէնութիւնը հետեւեալը կը ծանուցանէ.— Վերջին 24 ժամուան ընթացքին Իզմիրի մէջ պատահած է ծաղիկի 1 և Սարայքէօյի մէջ Թիֆօի 1 մահացու դէպք։

ԱԹԷՆՔԷ կը տեղեկացնեն թէ, «Աւերոֆ»ի հրամանատար Պ. Մավրուտիս, արժանացած է պատուանշանի Իզմիրի մէջ իր կատարածբարւոք գործունէութեան համար։

ՀԵԼԼԷՆ. բարձր-գոմիսէրութիւնը Սեպտեմբեր ամսոյն մէջ, մեկ շաբաթուան ընթացքին ներքին գաւառներէ Իզմիր ապաստանող փախստականներու բաշխած է թանապուր հացով միասին։

ԵՐԷԿ ամբողջ Իզմիրը պաշարուած էր փոքրիկ խումբերով, որոնք անցորդներուն լամբակներէն կը կախէին փոքր դրօշներ, ի փոխարէն անոնցմէ առնելով նուէրներ, որոնք պիտի յատկացուին Այտընի դժբաղդներուն։ Այս խումբերը կազմուած էին Պօյ-Սքաութներէ և օրիորդներէ։ Իզմիրի

բոլոր Ազգութիւնները, առանց ազգի խտրութեան չտապած էին օգնել այս բարեսիրական գործին։ Սրուարձանները, քաղաքին ամենէն անյայտ անկիւնները կը դիմէին անոնք, հաւաքելու համար քաղաքացիներուն լումաները։

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ միութիւնները Իզմիրի մէջ սկսած են կազմուիլ։ Սրճարաններու միութենէն վերջ կը կազմուի Իզմիրի բոլոր սափրիչներու միութիւնը, հաւաքելով քրիստոնեայ, հրեայ և թուրք սափրիչները։ Այս միութիւնը կատարած է անցեալ շաբաթ իր առաջին նիստը։ Ընտրուած է նախագահ և գանձապետ։ Այդ գումարին մէջ ձեռք առնուած են կարգ մը որոշումներ որոնց մէջ կան, որոշել ածիլուելու սակագինները ըստ պարագաներու զայն փոփոխութեան ենթարկելով, աշխատիլ իրիկուան մինչև ժամը 8ը, կիրակի կէսօրէ վերջ դադրեցնել աշխատութիւնները և տարեկան 4 օր դադար ունենալ։ Այս որոշումները չյարգող ամէն սափրիչ միութեան անդամ ըլլալէ պիտի դադրի և բարոյական ու նիւթական պաշտպանութենէն պիտի զրկուի։

ՀՕԼԼԷՆ դարմանարանը, որ հաստատուած է, ժամանակէ մը ի վեր կը հրատարակէ իր գործունէութեան վիճակագրութիւնը. ուրկէ կը քաղենք հետևեալ թիւերը.— Անցեալ ամսուան ընթացքին խնամուած է ախտաբանական հատուածին մէջ 227, ակնաբանական հատուածին մէջ 603, և իր մասնաճիւղերուն կողմէ 285 հիւանդներ. ընդամէնն 1015 հիւանդ։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ հետևեալը կը ծանուցանէ.—Ներածուած քարիւղը, ալքօլը, պէնզինը և միւս բոլոր այրելից նիւթեղէնները ըստ օրինի պէտք է տուրքի ենթարկուին։ Այս յայտարարութիւնը անգամ մը եղած էր, սակայն վաճառականները կ՚աշխատին խուսափիլ օրէնքին որոշուած տուրքերը չտալով։ Այս թուականէն ըսկսեալ, հետևեալ տուրքերը որոշուած են.— 1 լիդր քարիւղին համար 5 փարա 1 լիդր Ալքօլին համար 40 փարա, 1 լիդր պէնզինին և ուրիշ ոև է այրելից նիւթեղէնի համար 10 փարա։

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք կէքէներու համար գործածուած ալիւրին, որ երբեք տարբերութիւն չունի 20 ղրշնոց հացի ալիւրէն և կարգ մը փուռեր այդ ալիւրէն ալ սարքին տեսակը կը գործածեն։ Ժողովուրդը բողոքակձեւէն և մըրսայի հերիկներէն (սուսամ) խտրուելով կը գնէ անոնցմէ։ Ինչու անոնց չդրուիր այս չհոգիտութեան, որ անյագ ագրուկի պէս կը քամէ ժողովուրդը։

ԱՐԱՐԱ

Այսօր տարեդարձի ճիշդ թուականն է Արարատ ճակատամարտին մէջ հայ լէգէոնին փառքի պսակներով պճնուելուն, սակայն օրուան անյարմարութեան պատճառաւ որոշուած է տօնել զայն յառաջիկայ կիրակի օր, առաւօտ եկեղեցական արարողութիւնով և ապա Բաթէի սրահին մէջ պատկառազդու հանդէսով մը։

Այս առթիւ «Ա. Մամուլ» կիրակի օրուընէ պիտի սկսի տպագրել Արարատի մէջ ընկնող հերոսամարտիկներէն ոմանց լուսանկարները և նաև խմբականներ որոնք պիտի պատկերացնեն Արարատի գրաւագներէն նշանակալից մասեր։

Այդ պատկերներն այս պարագային առթիւ մասնաւորապէս յանձնարարած ենք Պոլսէն, որոնք տասնէ աւելի են և տարակոյս չունինք թէ պիտի գնահատուին Հայ հասարակութենէն, և որովհետև ամէնքը միասին կարելի չէր հրատարակել, ինչպէս յսենք. մաս առ մաս պիտի ներկայենք մեր ընթերցողներուն։

Ազգային Անցուդարձ

Թաղ. Ժողովը նիստ կազմեց երէկ երեկոյ նախագահութեամբ Առաջն. Տեղապահ Հօր։ Ներկայ էին Պ. Պ. Մ. Մօրուքեան, Տ. Աշնան, Վ. Եղիազարեան, Ց. Պաքրճեան, Յ. Կիւզէլեան. Ժողովը զբաղեցաւ հետևեալ խնդիրներով.

1. Պատրիարքարանէ շրջաբերական մը հասած էր, որով կ՚յանձնարարուէր չմասնակցիլ օսմ. երեսփ. և թաղապետական ընտրութեանց, որոշուեցաւ տեղեկագրել նաև Թեմերը։

2. Պօյ-սքաութներու կողմէ դիմում եղած ըլլալով, որպէսզի իրենց տրամադրուի Հայ Ընթերցասրահ եռեկի մասը, ժողովը՝ մինչ առժամեայ կերպով որոշեց տալ։ (Այժմ Հայ ընթերցասրան վարչութեան կ՚մնայ բանալիները յանձնել Թաղ. Ժողովոյ և հրաժարիլ)։

3. Այտընի արկածելոց համար. պատերազմի օրէրէն ժառանգ մնացած դրութեամբ եղած երէկուան ընդհանուր հանգանակութեան առթիւ պաշտօն տրուեցաւ Առաջն. Տեղապահ Հօր որպէսզի եթէ Հայոց եւս բաժին մը տալ հաճին, այդ բաժինն իր տրամադրութեան տակ դրուելու համար հարկ եղած դիմումը կատարէ,

4. Ուսումն. Խորհուրդի անդամոց վրայ երկու նոր անդամ եւս աւելցնել յարմար դատուած ըլլալով ընտրուած են Պ. Պ. Գ. Մանուկեան՝ նախագահ Իզմիրի առևտ. դատարանի և Տքթ. Գոլթաքճեան որ Կեսարիոյ որբանոցներուն վարչութեան մէջ գործօն գեր մը ունեցած է և վերջերս Իզմիր հանելով հոս հաստատուելու մտադրած է։

5. Տարագրելոց յանձնախումբի անդամոց վրայ աւելցուցած է Պ. Պ. Լ. Փիլաւեան, Ա. Փափազեան, Ներսէսեան և Ս. Սէֆէրեան։

6. Գարաթաշի աշխատասիրաց միութիւնը փակուած ըլլալով թէյարանցիկ մը սարքել արտօնուեցաւ։

7. Վաւերացուեցաւ Արհեստաւորաց Միութեան կանոնագիր-ծրագիրը։

8. Նախորդ մեծ հանգանակութենէն մնացած անգանձելի գումարները Պ. Յ. Պաքրճեանի լիազօրութեան տակ գանձելու։

9. Ազգատախնամ ընկերութեան 300 ոսկիի փոխառութիւն մը ընելու համար որոշեց յանձնարարել Տնտես. Խորհրդոյ։

— Մեզի կ՚տեղեկացնեն որ հայ պօյ-սքաութներու միութիւնը պատրաստութիւններ տեսնելու վրայ է հայկական ողիմպիական մը սարքելու յառաջիկայ ամսուան սկիզբները։ Այն ողիմպիականը Պոլսոյ մէջ եղածին նման համազգային պիտի ըլլայ և միայն սքաութները կրնան մասնակցիլ։

— Ա. Կ. Սրբանոցի կ՚նուիրեն Տ. Սրբուհի Պօրէթթի տունէն հաւաքուած քանի մը փոքրիկներ 5 ոսկի (Գ. Խ.)։

— Ստացանք «Կիլիկիա» գրատան Թ. 3 հրատարակութիւնն «Արևելեան Խնդիր և Հայոց հարցը», Սմբատ Բիւրատէ։ Գին՝ 10 ղրշ.։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ի մեծ ուրախութիւն իր պարագայից և բարեկամներուն քաղաքս հասած է Եգիպտոսէ Տօքթ. Գալուստ Օհանճան որ պատերազմի շրջանին գերի տարուած էր Անգլիացւոց կողմէ Եգիպտոս։

ԱԶԴ

Ֆրանսական «Մէնհիր» շոգենաւը՝ որ այժմ Իզմիր կ՚գտնուի, պիտի մեկնի Շաբաթ (7/20 Սեպտ.) ուղղակի դէպի Աթէնք և Մերսին։

Ապրանքներու և ուղևորներու համար դիմել՝

Ֆ. Ռ. ՄԻՍԻՐ

Հէնէչէր Բասաժ Թ. 5

ՍԵՆԵԱԿ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Քանի մը երիտասարդներ կ՚փընտրեն յարմար սենեակներ վարձելու համար, եթէ տան մը մէջ երեք սենեակ կարելի ըլլայ տրամադրել աւելի յարմար կ՚նկատուի։ Դիմել խմբագրատուն։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կ. Պոլիս 19 Սեպտեմբեր 1919

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ

«Թան» արձագանգը կ՚ըլլայ Հայոց Պատրիարքին առած մէկ քայլին համաձայնական ներկայացուցիչներու մօտ. որով այս վերջիններուն տրուած է յիշատակագիր մը, ուր անոնց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի Անատոլուի մէջ Հայերու վտանգաւոր կացութեան վրայ։ Այդ յիշատակագրին մէջ կը պարզուի նաև հայկ. հանրապետութեան ունեցած նոյն վտանգաւոր վիճակը։

ԳՆԴ. ՀԷՍՔԷԼԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Գնդապետ Հէսքէլ յայտարարած է թէ Հայաստանի և Կովկասի կացութիւնը կարելի չպիտի ըլլայ խորհուրդներով ու խրատներով բարւոքել։ Անհրաժեշտ է մեծ բանակ մը, որպէսզի այս վայրերուն մէջ կարգը վերահաստատուի։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ Ծերակոյտը չընդունի Արևելեան նահանգներու յանձնառութիւնը, Հաշտաժողովին մէջ Ամերիկայի ներկայացուցիչն պիտի ըլլայ Մ. Նահանգներու Բարիզի դեսպանը Մր. Վալէյս։ Իսկ եթէ ընդունի յանձնառութիւնը նոր պատուիրակութիւն մը պիտի զրկուի Հաշտաժողովին։

ԶՕՐ. ՀԱՐՊԸՐՏ

Զօրավար Հարպըրտի նախագահութեամբ Ամերիկեան յանձնախումբը հասած է Հալէպ։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքիոյ կնքելիք արտաքին փոխառութիւնը քաղաքական շրջանակներու մէջ խնդրոյ առարկայ դարձած է։ Այս փոխառութեան պայմանները տակաւին չեն հրապարակուած։ Թուրքիոյ ելևմտական կացութեան օժանդակելու և զօրացնելու պէտքը Անգլիոյ կողմէ հաւանութեան արժանացած է։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾԱԽՍԵՐԸ

Մ.-Նահանգներու Նախագահը Հաշտաժողովին ամերիկեան պատուիրակներուն պաշտօնագիր մը գրկած է ուր կան նշանակուած Ամերիկայի ծախքերը 5,200,000 տոլարի չափ։ Մինչև Հաշտաժողովին աշխատութեանց վերջը, այս ծախքերուն պիտի աւելնան 2 միլիոն տոլար եւս։ Նախագահը կը ցաւի որ այս վարկը տակաւին չվաւերացուած է Ծերակոյտին կողմէ։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Թարապուլուսէն կը տեղեկացնեն թէ թուրք զօրավար մը 25 սպաներով և 4500 զօրքով անձնատուր եղած է։ Այս զինուորականները հասած են Թարապուլուս 40 օր հոն մնալէ վերջ պիտի երթան Իտալիա։

ԹՈՒՐՔ ԳԵՐԻՆԵՐ

Մայրաքաղաք հասած են 3 հազարէ աւելի թուրք գերիներ, սպայ և զինուոր։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ, Ծերակոյտի արտ. գործոց յանձնախումբի նախագահ Մր. Լօճ յայտարարած է թէ բոլոր հանրապետականները միաձայնութեամբ ի նպաստ Իտալիոյ պիտի քուէարկեն։

30000 ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐ

Ծերակոյտի արտ. գործոց յանձնախումբի անդամներէն Մր. Պէյքը յայտարարած է թէ խաղաղութեան կնքումէն յետոյ 30,000 ամերիկեան զինուորներու Եւրոպայի մէջ տակաւին մնալը անհրաժեշտ կը նկատուի։

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ՄԷՋ

Ատրպէյճանի նախարարաց տագնապը վերջ գտած է։ Պ. Ռաքքէքօֆ ընտրուած է վարչապետ և արդարութեան նախարար։

ԱԼԷՆՊԻ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Մարաջախտ Ալէնպի Վիքթօրիա կայարանն հասնելով ամբոխին խանդավառ ցոյցերուն առարկայ դարձած է։ Հոն Ն. Թագաւորը իր ներկայացուցիչը ղրկած էր։ Եկած էին զինքը դիմաւորելու դահլիճին անդամները, ինչպէս նաև Մր. Չըրչիլ և մարաջախտ Հէյկ։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՐՑԸ

Դաշնակիցներու գերագոյն Խորհուրդը հաստատած է Սուրիոյ մասին Լօյտ Ճորճի և Գլէմանսօի միջև կնքուած առժամեայ համաձայնութիւնը, որ պիտի տևէ մինչև Ամերիկայի կողմէ դաշնագրին վաւերացումը և անոր որոշումը թէ պիտի ստանձնէ կամ ոչ Թուրքիոյ մէջ յանձնառութիւն մը։

ԳԼԷՄԱՆՍՕԻ ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԸ

Գերման կառավարութիւնը ստացած է Պ. Գլէմանսօի նոր ծանուցագիրը որ կը հաստատէ թէ ոչ միայն Աւստրիոյ մասին Սահմանադրութեան 61րդ. յօդուածը հակառակ է, այլ նաև 112րդ.ը որ կը մերժէ յանձնել ո և է գերմանացի օտար ատեանի մը։ Այս ծանուցագրին կցուած կայ վաւերաթուղթ մը և կը պահանջուի որ զայն ստորագրուի գերման լիազօրէ մը և վաւերացուի օրէնսդրական իշխանութեանը կողմէ 15 օրէն։ Այս վաւերաթուղթով անմիջէք կը նկատուի Վէրսայլի դաշնագրին պայմաններուն հակառակ եղող գերման Սահմանադրութեան ո և է մէկ յօդուածը։

ՏՊԱՐԱՆ ՄԱՍԻՍԵԱՆՑ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1883ԻՆ

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպագրուին գրքեր, գրքոյկներ, տետրակներ, յայտարարութիւններ, հարսանեկան հրաւիրագիրներ, զեկուցատոմսեր ու մահազդներ ևն.

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպուին նամակագլուխներ, պահարաններ, հաշուեցուցակներ, ընկալագրեր, վերջապէս վաճառատան մը վերաբերեալ ամեն տեսակ տպագրական գործեր։

ՏՊԱՐԱՆԻՍ մէջ կը տպուին տեղեկագիրներ, ընկերութեանց նամակ-հրաւիրագրեր տոմսակներ եւ վերջապէս տպագրական արհեստին վերաբերեալ ամեն տեսակ գործեր։

Ամեն լեզուէ՝ ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒ ՊԷՍՊԻՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՅՆԵՐՈՎ,

Մաքուր եւ խնամեալ գործ օրուան գիներու վրայ

Տպարանս բաց է առաւօտէ մինչեւ կէս գիշեր խնդրանքներու համար

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԿԱՆԽԻԿ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կրակի դէմ.—

NATIONAL UNION SOCIETY LTD.

LONDON

CENTRAL INSURANCE CO. LTD.

LONDON

Ծովային.—

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY LTD.

LIVERPOOL

Դիմել մանրամասնութեանց համար.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Լ.ԵՒ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

„ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ"

Թերթիս ծաւալը աւելի ընդարձակուած ըլլալով, այժմ կը վճարկի ենք աւելի լայն տեղ մը տալ ծանուցմանց բաժնին, նոյնիսկ եթէ ամեն օր հարկ ըլլայ միեւնոյն ծանուցումն կրկնել, ինչ որ ասկից առաջ ի վիճակի չէինք ընելու։

Գոհացուցիչ պայմաններ փոքր կամ մեծ, մեկ կամ աւելի ծանուցմանց համար։

Դիմումներ կ'ընդունուին առտուընէ մինչեւ կէս գիշեր։

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՒՄ

ԹԷՈՏՈՐՈՍ ԲՍԱԽՆՈՒՏԻՍ
ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲԱՂՆԻՔՆԵՐ

Ջրաբուժութիւնը մարթը կը մաքրէ, արտաշնչութիւնը կ'ազդուէ, դիւրացնէ արեան շրջանը կը փութացնէ և մարմնոյն անդամալոյծ մասերուն ոյժ և առողջութիւն կը պարգեւէ։

Լոգանք ծծմբային }
» պարզ } ռեւմաթիզմի համր.

տաք ու պաղ տուշը կիներու և այրերու համար առողջութիւն է։

Բէշիքթէշ ճառէսի նոր փառան դէմ Ցրնտըք փողոց թիւ 18-32։

Հազար Ֆրանք տալ պատրաստ է, եթէ հաստատել յաջողին թէ վնասակար է առողջութեան համար տուշը։

ԳԱՍԱՊԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Գասապայի մանկապարտէզին և վարժարանին համար կ'փնտռուի ուսուցչուհի մը որու ամսական պիտի կրնայ տրուիլ մինչև 30 ոսկի, պէտք է տեղեակ ըլլայ Ֆրանսերէնի և գիտական ծանօթութիւններ ունենայ։ Դիմել Գասապայի Թաղ. Խորհրդոյ և կամ Առաջ. Տեղապահ Հօր։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԾԽԱԽՈՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՊԵՐՃԱՆՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արգոյ հասարակութեան կ'ծանուցուի որ ծխախոտի ռէժիին պերճանքի արտադրութիւնները վաճառելու համար մթերանոց մը բացուած է Ցասուլափ հրապարակին վրայ թիւ 73, ոստիկանատան դիմացը։

Այս մթերանոցը հասարակութեան տրամադրութեան տակ պիտի դնէ իրենց նշանակեալ ճշգրիտ գիներով պերճանքի յատուկ արտադրութիւնները։

Անուն կ'րադրկուն ծխախոտներէ և սիկառէթներէ, Ծօքէյ—Քլիւպ, Սէրքըլ տը Պոսֆոր, Եէնիճէ, Կրան—Բրի, Էն-Ալա, Սէրքըլ տ'Օրիան, Պաֆրա Մատէն, Ալլա և Էքսթրա—Էքսթրա։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈԼԷՃ
ԲԱՐԱՏԻՍՕ

Վարժարանիս մուտքի քննութիւնները կ'սկսին Սեպտ. 22ին երկուշաբթի օր։ Դիշերօթիկները կրնան ընդունուիլ Սեպտ. 24 չորեքշաբթի օր, կէսօրէ ետք։ Դասախօսութիւնք կ'սկսին 29ին երկուշաբթի օր։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Գարամթաշի Աշխատասիրաց Մանկապարտէզի համար երկու կարող մանկավարժներ կը փնտռուին, փափաքողք կրնան դիմել Մանկապարտէզ ամեն օր կէսօրէ յետոյ ժամը 4 էն 6։

ՁԵՐ

ծանուցումներուն համար, դիմեցէք Ազդի Ընդհ. Գործակալութեան, Պօլիս Կալաթա, Մումհանէ, Հասան Փաշա խան, թիւ 18։

ԴՆԵԼ ԱՃԱՊԱՐԵՑԷՔ

ՄՕՐԿԷՆԹԱՈՒ ԵՒ ԼԷՖՍԻՈՒՍ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ նոր տարեշրջանի առթիւ, հայերէն և ֆրանսերէն ամէն տեսակ դասագրքեր գնելու համար դիմել՝ ԳԱՌՆԻԿ Ա. ԲԱՐՈՒՆԱԿԵԱՆԻ, (51. Մէյդզ ճասսքար. Դեսեզարֆ)

Ցանձնարարութիւնները կը կատարուին փութով և ճշտապահութեամբ։

Ցանձնարարութեանց փոխարժէքը կանխիկ է։

Նոյն հասցէին պէտք է դիմել նաև ունենալու համար հանրածանօթ երգահան—դաշնակահար Պ. Յ. Սինանեանի բոլոր երաժշտական հրատարակութիւնները, մասնաւորապէս նոր հրատարակուած Բամ Փորոտան ու Հայաստանը։

ՕՆՆԻԿ Կ. ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ

Մանչէսթր, Օռոնցեն

ՅԱՆՁՆ Կ'ԱՌՆԷ

Ա.— Անկլօ Սաքսոն գրութեամբ վեց ամսուան մէջ ուսուցանել ֆրանսերէն խօսակցութիւն։

Բ.— Երեք ամսուան մէջ ֆրանսերէն նամակներ և խնդրագրեր։

Կը կատարէ գրաւոր փոխադարձ հարազատ թարգմանութիւններ հայ. ֆրանս. և թրք. լեզուներով։

Հասցէ, Այա Եօրկի Թաղ, Տիլպէր փողոց թիւ 18։

Ն. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ (7)

ԿՐՕՆ
ԵՒ
ԱԶԳՈՒԹԻՒՆ

Բնապաշտութեան հակառակորդները՝ փոխանակ անոր պարունակութիւնն ու կիրառութեան եղանակները նկատողութեան առնելով իհարկէ՝ օրինաւորապէս. քննադատելու, ընդհանրապէս բառ կըհամարին միայն աղարտական բառերով անոր անուան վրայ յարձակիլ. մինչդեռ Արիստոտէլ չէ որ այդ ինծնուած և անարգուած Մետաֆիզիկ անունը տուած է իր հոյակապ գործին։

Ցիշեալ փիլիսոփան Տիեզերքի և անոր գերագոյն պատճառին վրայ 14 հատակոտորներ պատրաստած էր, որոնց մեծագոյն մասը շատ թանկարժէք են։ Իր մահուանէ յետոյ ժառանգորդները անոր ամբողջ գործերը դասակարգել ուզելով, Ֆիզիքական և բնական գիտութիւններու վերաբերեալ մասերը դասաւորեց նախ, երբ կարգը եկաւ այս Առաջին փիլիսոփայութեան, անոր ալ ta méta physika, այսինքն «Յետ ճառից բնականաց» անունը նշանակեցին։

Վերջէն եկողները՝ հետեւեալ առումներով մեկնել ուզեցին այդ վերնագիրը «Զանցեալ անդր քան զբնութիւն զգալի» կամ «Զանցանելով ի վեր քան զբնաբանական կարգ»։

Այդ սխալ բացատրութիւններէն ծագում առած են Մետաֆիզիկ, ինչպէս նաև հայերէն Բնազանցութիւն բառերը, որով շատեր կարծեցին թէ այդ գիրքը բնութենէն վեր կամ դուրս կամ անդին գտնուող հարցերու վրայ կըճառէ, մինչ այդ երկասիրութեան բուն անունն էր Առաջին փիլիսոփայութիւն, ո՛չ թէ ժամանակագրական, այլ արժողութեան տեսակէտով։

Հիմա անոնց պարունակած նախնական սկզբունքներու վերլուծական մասէն նոյնութեան, հակասութեան և երրորդի արտաքսման սկզբունքները, ինչպէս նաև չափագիտական առածները, իսկ համադրական մասէն միայն պատճառականութեան սկզբունքները յիշատակելով փորձի հետ անոնց ունեցած աղերսները քննենք։

Եթէ հազարաւոր տարիներու փորձառութիւնն ու զննութիւնները չեն կրնար հաւաստել թէ «որ ինչ է՝ է», «բան մը իր հակառակը չէ», «բան մը է կամ չէ, երրորդ միջին հնար չիկայ», «բոլորը մասէն մեծ է», «ամէն ինչ իր պատճառն ունի», այսինքն չիկայ արդիւնք առանց պատճառի», առանց ստուգութիւնը կամ անստուգութիւնը հաստատելու համար ի՛նչ տեսակ քուրայի մէջ պիտի հալեցնենք, որպէսզի անոնք տարրալուծուին, ո՛ր կարգի գործիներով պիտի չափենք, որպէսզի անոնց ճշգրութեան կամ անճշգրութեան վրայ համոզում գոյացնենք։

Եթէ այդ նախնական սկզբունքները լոկ արհամարհանքով մերժուին, մարդկային բանականութիւնը պիտի կորսնցնէ իր չուեիը, մտածումի հիմերը պիտի խախտին, բոլոր գիտութիւնները՝ գլխենք կազմող էական տարրերէն պիտի զրկուին և անոնց առաջացման մեթոտները պիտի ջնջուին։ Անկարելի պիտի ըլլայ գտնել գանազանութիւններուն ծնունդ տուող միութիւնը, փոփոխականները կառավարող անյեղլին։

Ասկէ զատ ո՛չ ոք կրնայ ուրանալ թէ, ինչպէս նիւթական նոյն և մտաւորական և բարոյական աշխարհներու վրայ նմանատիպ օրէնքներ կըտիրեն։

Երբ փորձառական գիտութիւններու ռահվիրաներէն Արքիմեդէս՝ հիւլէը իր տեղէն վերցնելու համար յենակէտ մը պէտքը կը զգար, մի՞թէ հարկ չէ որ մտաւորական և բարոյական շրջանակներու ախոյաններն ալ իրենց յենարաններն ունենան։

Զարմանալի ու միանգամայն ցաւալի է որ բնազանցութեան միևնոյն հակառակորդները չեն ուզեր անդրադառնալ թէ ամեն օր անգիտակցաբար կըգիմեն այն սկզբունքներուն, զոր առանց ճանչնալու կը նախատեն։

Բնազանցութենէն անմիջապէս վերջը կրօնի դէմ կ'սկսի յարձակումը։

«Ի՞նչ է կրօնական զգացումի սկզբնապատճառը. եթէ ոչ երկիւղը, երկիւղը միացած պաշտպանութիւն հետ»։

Թողլով հելլենական դիցաբանութեան այն նուրբ լմբռնումը, թէ սէրը Քաոսին հետ միանալով տիեզերք գոյացան, եթէ այս կարգի նկատումներուն կարեւորութիւն տանք, այսինքն առանց իրերու խորութիւնը քննելու անոնց ծագման մասին եղած ենթադրութիւնները՝ իբր գիտական ստուգութիւններ կամ ճշմարտութիւններ ընդունինք, անոնք աւելի գիտութեան կը վնասեն քան թէ կրօնի։

Շարունակելի